

Wydział Matematyki i Nauk Informatycznych
Politechniki Warszawskiej

Snake 3D - projekt animacji

Mateusz Rymuszka

v.1.1

18 lutego 2017

Spis treści

1	Specyfikacja	2
1.1	Opis biznesowy	2
1.2	Wymagania funkcjonalne	2
1.2.1	Przypadki użycia	2
1.2.2	User stories	4
1.3	Wymagania нефункционалне	4
1.4	Harmonogram projektu	5
1.5	Architektura rozwiązania	6
2	Dokumentacja końcowa (powykonawcza)	8
2.1	Wymagania systemowe	8
2.2	Wykorzystane biblioteki	8
2.3	Instalacja oraz uruchomienie programu	8
2.3.1	Wersja z kompilacją po stronie klienta	8
2.3.2	Wersja bez kompilacji	9
2.4	Instrukcja użycia	10
2.4.1	Zmiana kierunku poruszania się węża	10
2.4.2	Zmiana konfiguracji renderowania	11
2.4.3	Dodatkowe informacje dla developerów	12
2.5	Raport odstępstw od specyfikacji wymagań	13
2.5.1	Zmiana biblioteki do obliczeń matematycznych	13
2.5.2	Opuszczenie użycia loadera plików *.obj	13
2.5.3	Odstępstwo od wydajności wyświetlania grafiki	13

1 Specyfikacja

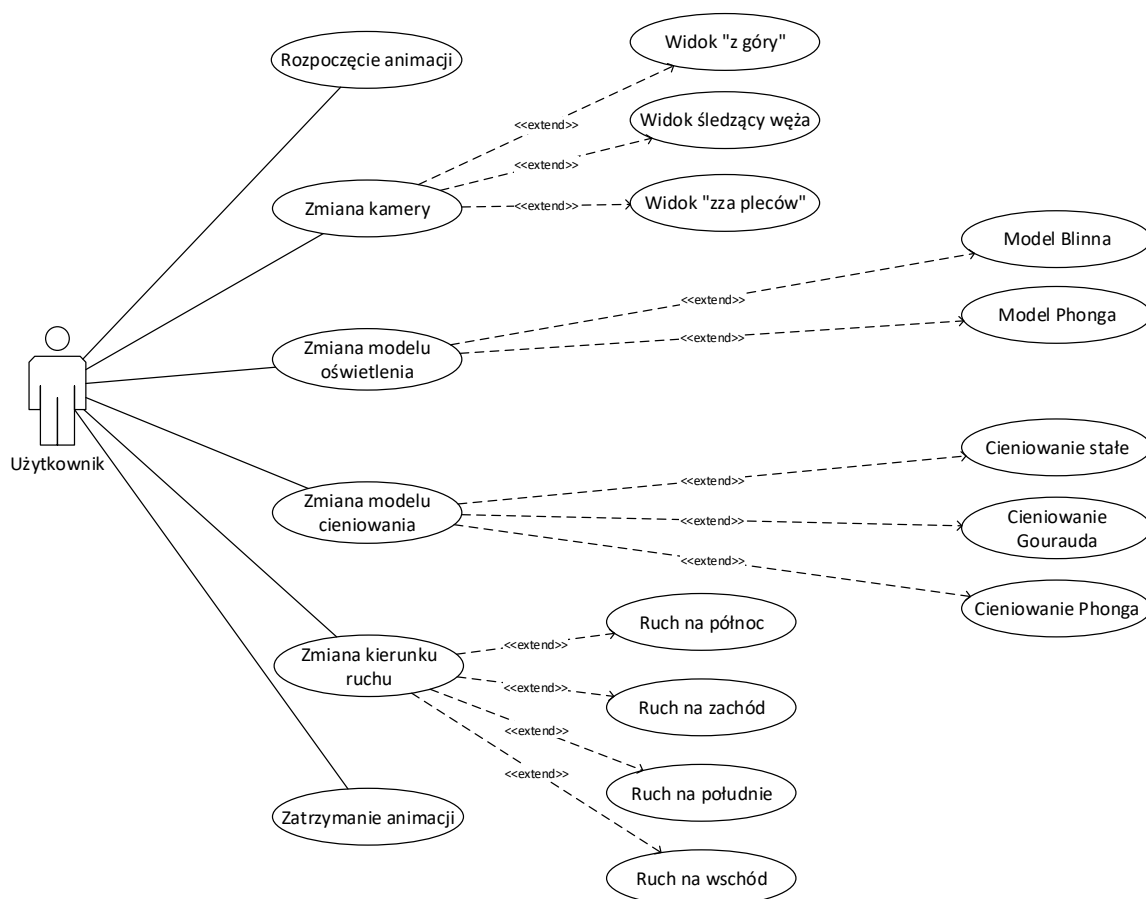
1.1 Opis biznesowy

Niniejszy projekt zakłada stworzenie programu opartego luźno na strukturze popularnej gry mobilnej Snake, umożliwiającego poruszanie wężem w przestrzeni trójwymiarowej. Ogólnym celem projektu jest symulacja potoków renderowania grafiki trójwymiarowej, poprzez odpowiednią prezentację obiektów w grafice 2D. W szczególności, planowane jest przedstawienie różnych modeli kamery, oświetlenia oraz cieniowania używanych w grafice trójwymiarowej oraz modelowanie obiektów i animacji trójwymiarowych na różne sposoby.

1.2 Wymagania funkcjonalne

1.2.1 Przypadki użycia

Poniższy diagram UML ilustruje przypadki użycia dla użytkownika aplikacji - jedynego aktora naszej aplikacji. Przypadki te zostały dalej przedstawione w sposób bardziej szczegółowy w postaci tabeli.

Rysunek 1: Diagram przypadków użycia dla użytkownika aplikacji

Nazwa	Opis	Odpowiedź systemu
Rozpoczęcie animacji	Rozpoczęcie animacji - ruch porusza się po scenie w zadanym kierunku. Jest to domyślnie wywołana akcja.	Ruch węża po scenie oraz informacja w interfejsie o działaniu animacji
Zmiana kamery	Użytkownik wybiera jeden z dostępnych modeli kamery za pomocą odpowiedniej opcji na liście, która powoduje natychmiastową zmianę widoku.	Zmiana widoku na jeden z dostępnych: <ul style="list-style-type: none"> • widok sceny z góry • widok śledzący węża • widok 'zza pleców'
Zmiana modelu oświetlenia	Użytkownik wybiera jeden z dostępnych modeli oświetlenia za pomocą odpowiedniej opcji na liście, która powoduje natychmiastową zmianę oświetlenia.	Zmiana oświetlenia na jeden z dostępnych modeli: <ul style="list-style-type: none"> • oświetlenie Blinna • oświetlenie Phong
Zmiana modelu cieniowania	Użytkownik wybiera jeden z dostępnych modeli cieniowania za pomocą odpowiedniej opcji na liście, która powoduje natychmiastową zmianę sposobu cieniowania.	Zmiana cieniowania na jeden z dostępnych: <ul style="list-style-type: none"> • cieniowanie stałe • cieniowanie Gourauda • cieniowanie Phong
Zmiana kierunku poruszania	Za pomocą strzałek możemy zmienić kierunek poruszania się węża na północ, południe, wschód i zachód.	Skręcenie się węża oraz podążanie węża w nowym kierunku
Zatrzymanie aplikacji	Wąż przestaje się poruszać po scenie - scena jest jednak dalej widoczna. Można w tym czasie zmienić sposób wyświetlania sceny.	Natychmiastowa zatrzymanie się węża w obecnej pozycji, do momentu wznowienia ruchu.

Rysunek 2: Szczegółowy opis przypadków użycia

1.2.2 User stories

Poniżej przedstawię podstawowe historie użytkownika, które przedstawiają główne założenia programu.

1. Brak interakcji ze strony użytkownika
Po uruchomieniu aplikacji, przedstawiony jest domyślny widok - widok sceny z góry, oświetlona przy użyciu modelu oświetlenia Phong'a oraz z cieniowaniem stałym. Wąż porusza się początkowo w kierunku północnym.
2. Użytkownik zmienia kierunek poruszania się
Głowa węża zmienia swoje położenie o 90°, po poruszeniu się w miejscu 'głowy' tworzy się kolanko. Wąż przesuwa się w nowym kierunku, jednocześnie zachowując położenie środkowych części węża (głowa i ogon przesuwały się do przodu).
3. Wąż natrafia na ścianę sceny
Wąż zachowuje się tak, jakby użytkownik tuż przed ścianą zmienił kierunek ruchu zgodnie z ruchem wskazówek zegara (np. dla kierunku północnego jest to wschód).
4. Użytkownik zmienia opcje renderingu
Obraz prezentowany przez program jest zmieniany (na nowy, uwzględniający nową kamerę / oświetlenie / cieniowanie) tak szybko, jak zmiany zostaną wdrożone.

1.3 Wymagania niefunkcjonalne

Lp.	Obszar	Opis wymagania
1.	Użyteczność	Program powinien być kompilowalny do postaci binarnej zdolnej do uruchomienia na systemie Windows lub systemie z rodziny Linux.
2.		Program powinien posiadać przejrzysty interfejs użytkownika, obsługujący rozdzielczości od 1366x786px wzwyż.
3.	Niezawodność	Program nie może kończyć się w sposób nieprzewidziany przez twórcę, w szczególności musi być odporny na występowanie sytuacji wyjątkowych.
4.		Program musi być odporny na potencjalne niepożądane akcje wprowadzane przez użytkowników.
5.		Program musi wyświetlać animację zgodnie z określoną konfiguracją, w obszarze do tego zdefiniowanym.
6.	Wydajność	Aplikacja powinna być gotowa do wyświetlania animacji z prędkością minimum 6 fps (ramek na sekundę), przy czym ogólna średnia częstotliwość powinna wynosić minimum 16 fps.
7.		Dostępność i dynamika graficznego interfejsu użytkownika aplikacji nie mogą być ograniczane lub zależne od częstości wyświetlanych klatek w animacji.
8.	Utrzymanie	Do programu dołączona będzie prosta instrukcja obsługi.
9.		Program winien być napisany w sposób umożliwiający rozszerzanie go o dodatkowe funkcjonalności).
10.		Interfejs aplikacji winien jednoznacznie wskazywać na używaną konfigurację sceny.

1.4 Harmonogram projektu

Harmonogram prac nad projektem został ujęty w poniższej tabelce. Przy planowaniu etapów oraz identyfikacji kamieni milowych uwzględnione zostały takie czynniki jak: stopień trudności poszczególnych zadań, dostępność czasowa wykonawcy projektu oraz potrzeba weryfikacji efektów w sposób zwinny z oceniającym projekt.

Cykl prac został podzielony na trzy etapy, każdy z nich zakłada realizację określonego celu:

ETAP 1 - Stworzenie działającego programu, renderującego grafikę 3D na jeden sposób (kamera z góry, oświetlenie Blinna oraz cieniowanie stałe) oraz podstawową logikę programu

ETAP 2 - Dodanie wszystkich wymaganych modeli kamery, oświetlenia i cieniowania

ETAP 3 - Uzupełnienie programu o animację oraz bardziej szczegółową logikę (skręty, czas reakcji) oraz ujednolicenie interfejsu użytkownika.

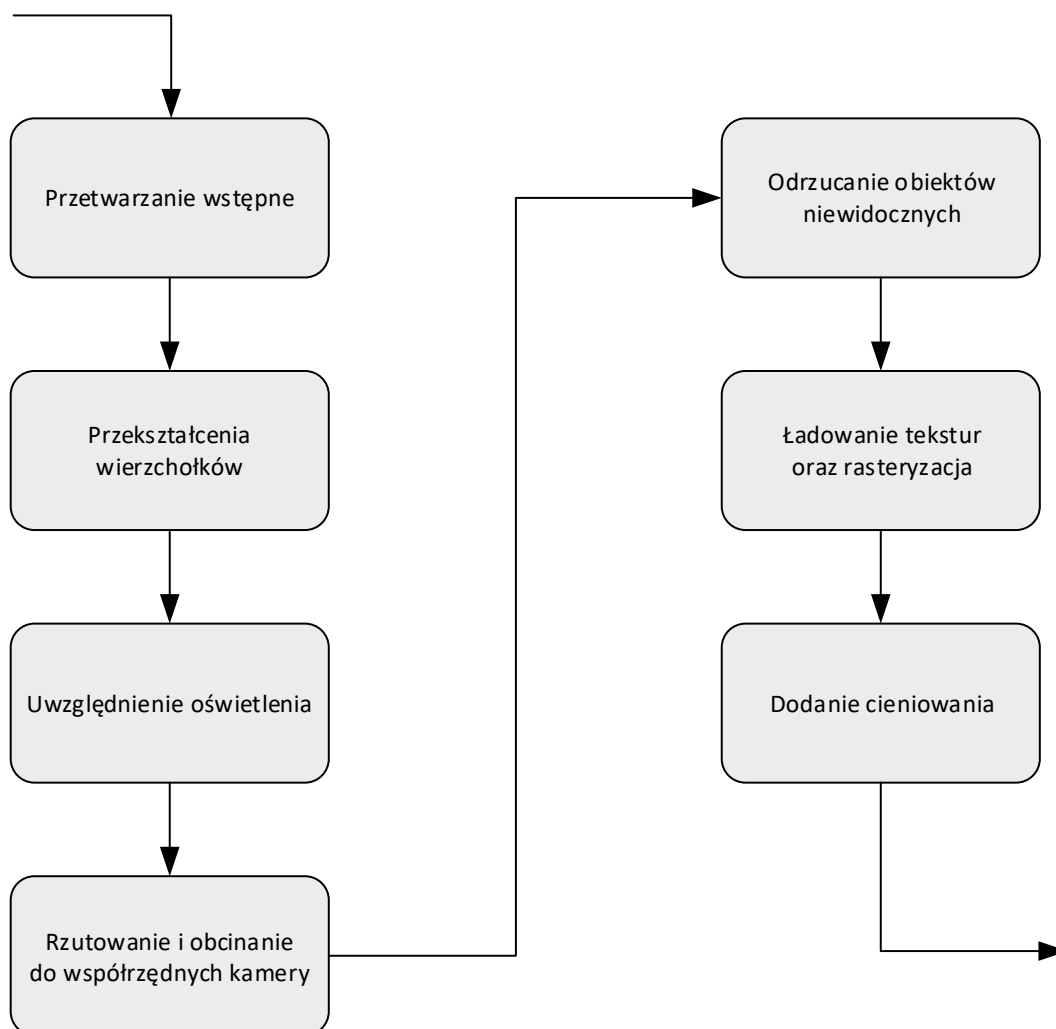
Po wykonaniu projektu zostanie dostarczona całkowita dokumentacja projektu.

Początek	Koniec	Czas	Zadanie
15.12.2016	18.12.2016	4 dni	Identyfikacja założeń projektu i przygotowanie specyfikacji przedwykonawczej
ETAP 1			
19.12.2016	25.12.2016	7 dni	Prace początkowe - zapoznanie się z bibliotekami oraz początek modelowania sceny
26.12.2016	4.01.2017	10 dni	Właściwe modelowanie sceny - stworzenie potoku renderingu (z jednym widokiem) oraz podstawowej logiki animacji
5.01.2017	-	-	Prezentacja projektu prowadzącemu przedmiot w jego początkowej fazie
ETAP 2			
5.01.2017	11.01.2017	7 dni	Implementacja kamer oraz różnych metod oświetlenia i cieniowania wraz z wdrożeniem zaleceń prowadzącego
11.01.2017	-	-	Prezentacja wtórna - weryfikacja poprawności wdrożonych rozwiązań i otrzymanie kolejnych uwag dot. wykonania
ETAP 3			
12.01.2017	18.01.2017	7 dni	Rozszerzenie programu o ruch oraz dodatkowe funkcjonalności związane z rozwojem logiki
18.01.2017	-	-	Prezentacja zasadnicza - weryfikacja zgodności wykonanego projektu z wymaganiami oraz uwagi końcowe
19.01.2017	26.01.2017	7 dni	Poprawki oraz modernizacje końcowe
27.01.2016	-	-	Zdanie projektu
27.01.2016	29.01.2016	2 dni	Przygotowanie dokumentacji wykonawczej
29.01.2016	-	-	Zdanie całości dokumentacji

Rysunek 3: Harmonogram prac nad projektem

1.5 Architektura rozwiązania

Architektura programu zakłada implementację prostego potoku renderowania grafiki trójwymiarowej. Poniższy diagram przedstawia uproszczony schemat potoku:

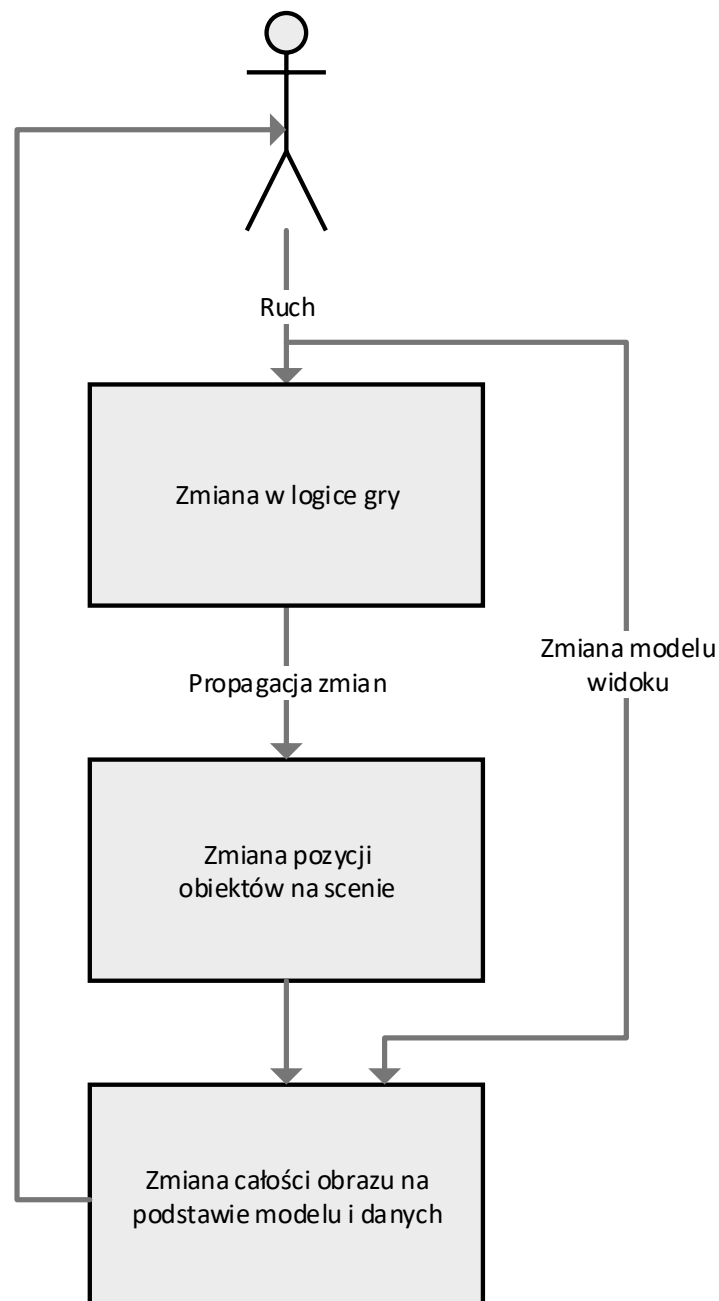
Rysunek 4: Ogólny schemat potoku renderowania w aplikacji

Wstępne plany zakładają stworzenie programu przy użyciu języka C++. Dodatkowo, planowane jest wykorzystanie bibliotek:

- SDL (Simple DirectMedia Layer) - bazowa biblioteka graficzna udostępniająca funkcjonalności związane z prezentacją grafiki 2D na urządzeniu
- Armadillo - biblioteka upraszczająca stosowanie operacji wymagających algebry liniowej w stopniu ponadpodstawowym
- tinyobjloader - prosty w użyciu parser obiektów modeli .obj, używany w przypadku ładowania bardziej wymagających kształtów

W szczególności, wszystkie elementy programu wymagane do transformacji modelu grafiki 3D na ekran zostaną stworzone wraz z projektem, w oparciu o wspomniane wyżej narzędzia.

W związku z tym, od projektu odseparowane zostaną logika animacji (model danych oraz kontroler aplikacji) oraz warstwa prezentacyjna. Ze względu na jednoznaczność odwzorowania położenia węża na mapie (tak, jak w tradycyjnej wersji gry), logika aplikacji będzie uwzględniać jedynie współrzędne w $\mathbb{R}^2$, natomiast dalsze obliczenia będą wykonywane przez obiekty potoku graficznego, na podstawie położenia punktu referencyjnego.

Rysunek 5: Przepływ zmian w aplikacji

2 Dokumentacja końcowa (powykonawcza)

2.1 Wymagania systemowe

Program został przystosowany do uruchamiania na systemie Windows w wersji 7 lub wyższej. Dodatkowo, program został przystosowany do kompilacji w środowisku programistycznym Visual Studio 2015. Do uruchomienia programu niezbędne jest dołączenie dynamicznej biblioteki SDL (skompilowanej do pliku `SDL2.dll`) - winna być ona umieszczona albo w lokalizacji uwzględnionej w zmiennej środowiskowej `PATH` lub w katalogu zawierającym skompilowany program.

Domyślnie, po zbudowaniu projektu dołączona biblioteka DLL powinna zostać skopiowana do katalogu z plikiem wykonywalnym. Jest ona także zawarta w archiwum razem ze skompilowanym plikiem wykonywalnym.

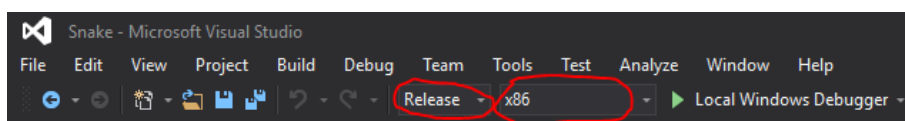
2.2 Wykorzystane biblioteki

Lp.	Nazwa i wersja	Komponenty	Opis	Licencja
1.	GLM (OpenGL Mathematics) v.0.9.8.3	lib/include/glm/	Nagłówkowa biblioteka do obliczeń matematycznych przydatnych w programowaniu graficznym	Licencja MIT
2.	SDL v.2.0.5 (Simple DirectMedia Layer)	lib/include/SDL2/ lib/SDL2.lib lib/SDL2main.lib lib/SDL2test.lib SDL2.dll	Wieloplatformowa biblioteka dostarczająca niskopoziomą obsługę graficzną aplikacji	Licencja zlib

2.3 Instalacja oraz uruchomienie programu

2.3.1 Wersja z kompilacją po stronie klienta

1. Przed instalacją należy się upewnić, że spełnione są wszystkie wymagania systemowe, tzn.:
  - system operacyjny Windows jest w wersji 7 lub wyższej,
  - zainstalowane jest środowisko programistyczne Visual Studio 2015 wraz ze składnikami Visual C++ Redistributable.
2. Wypakować zawartość dostarczonego archiwum `snake_src.zip` do wybranej przez siebie lokalizacji (za pomocą programu do obsługi archiwów, np. 7-Zip).
3. Otworzyć solucję `Snake.sln` w programie Visual Studio 2015 z katalogu głównego.

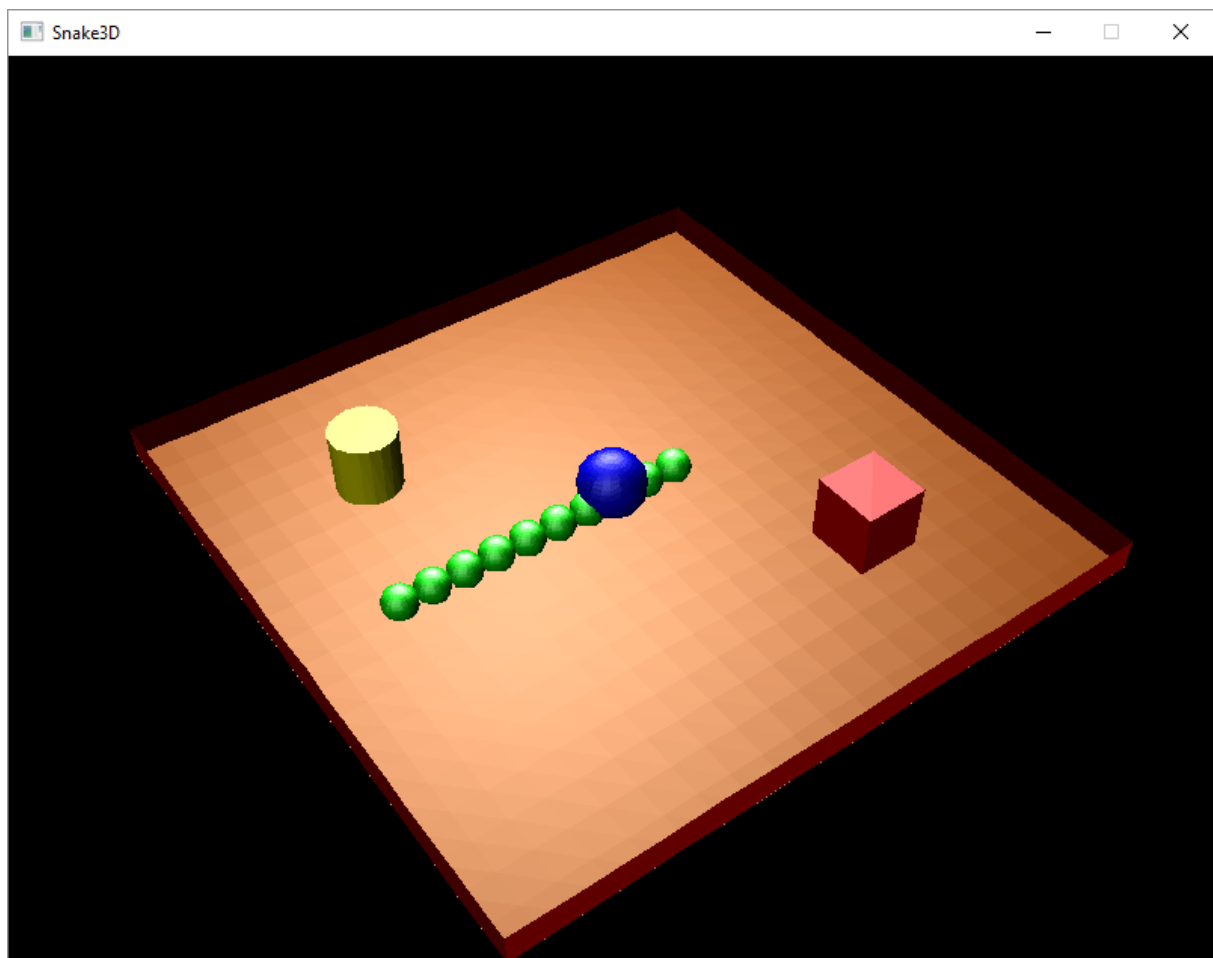
Rysunek 6: Konfiguracja wersji do kompilacji programu

4. Skompilować program w wersji Release (możliwa jest także kompilacja w wersji Debug, jednak wydajność będzie znacznie mniejsza) dla platform 32-bitowych. Należy:
  - Wybrać z pierwszej rozwijanej listy opcję *Release* oraz z drugiej rozwijanej listy opcję *x86*.
  - Wybrać z paska menu *Build > Build Solution*.
5. Po kompilacji program powinien być możliwy do uruchomienia, np. bezpośrednio z Visual Studio 2015 (poprzez wybór z menu *Debug > Start without debugging*).

2.3.2 Wersja bez kompilacji

1. Przed instalacją należy się upewnić, że spełnione są wszystkie wymagania systemowe:
  - system operacyjny Windows jest w wersji 7 lub wyższej.
2. Wypakować zawartość dostarczonego archiwum `snake_exe.zip` do wybranej przez siebie lokalizacji (za pomocą programu do obsługi archiwów, np. 7-Zip).
3. Uruchomić program `Snake.exe` zawarty w katalogu głównym (upewnić się wcześniej, że w katalogu znajduje się biblioteka `SDL2.dll`).

Po uruchomieniu programu powinien się wyświetlić domyślny widok:

Rysunek 7: Domyślny widok aplikacji zaraz po uruchomieniu programu

2.4 Instrukcja użycia

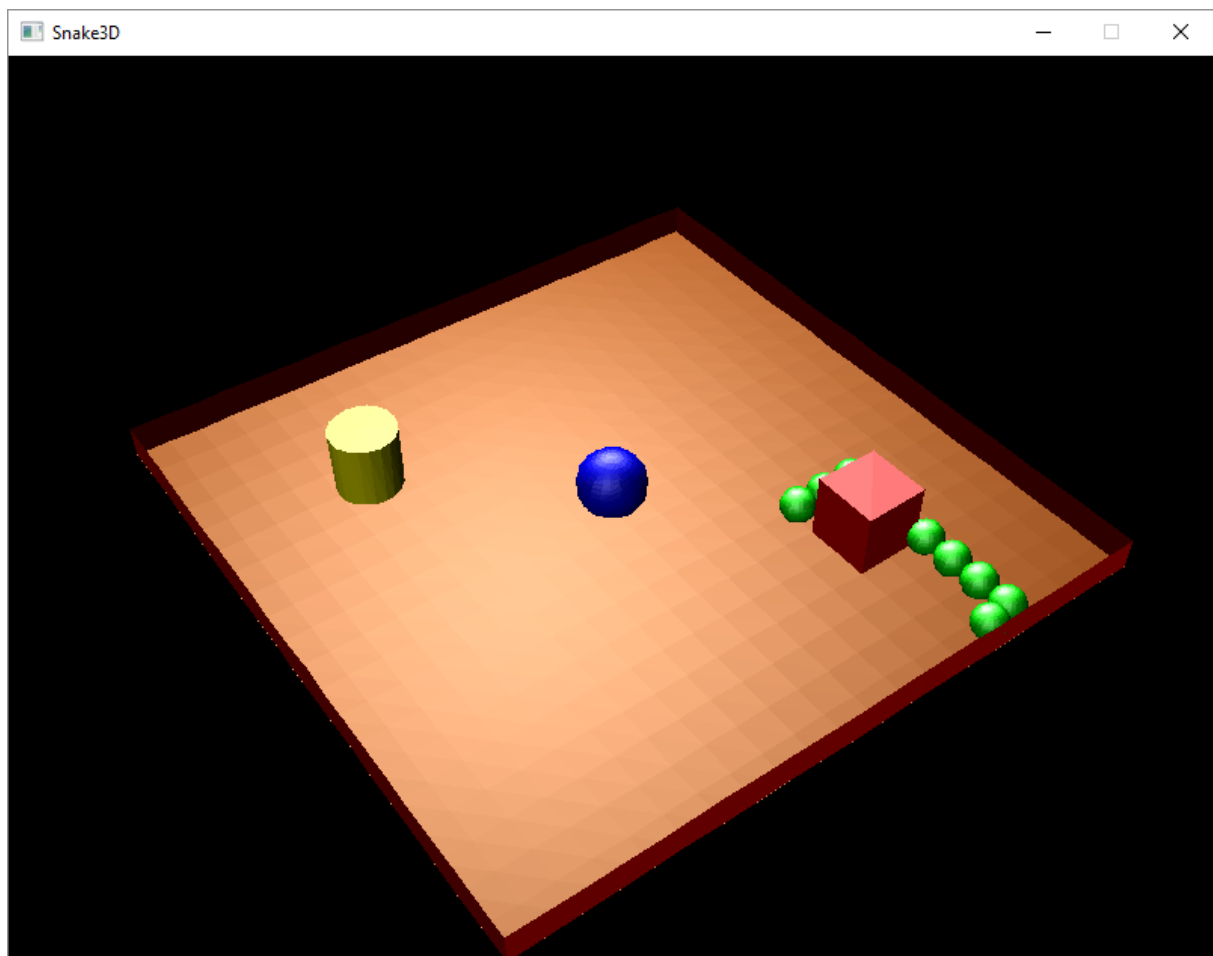
Program domyślnie wyświetla animację poruszającego się węża, którego czoło znajduje się na środku planszy i porusza się w kierunku północnym. Prędkość animacji zależy bezpośrednio od mocy obliczeniowej procesora, jednak nie powinna przekraczać 100 przesunięć na sekundę.

Aby zatrzymać/wznović ruch węża, należy wcisnąć klawisz `Space`. Domyślną metodą zamknięcia programu jest kliknięcie przycisku ZAMKNIJ na pasku tytułu.

2.4.1 Zmiana kierunku poruszania się węża

Wąż może zmieniać kierunek poruszania się, co będzie skutkowało powstaniem "kolanka", i zmianą kierunku poruszania się czoła, tak jak w popularnej grze Snake. W celu zmiany kierunku poruszania się, należy wcisnąć klawisz strzałki odpowiadający kierunkowi, w który ma się skierować czoło węża:

- - północ
- - zachód
- - południe
- - wschód

Rysunek 8: Przykładowy efekt zmiany kierunku poruszania się węża

Ponadto, wąż nie powinien wykraczać poza granice widocznej planszy. W przypadku napotkania granicy planszy, czoło węża powinno skręcić zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Ściślej rzecz ujmując:

- napotykając ścianę północną, wąż skręca na wschód,
- napotykając ścianę zachodnią, wąż skręca na północ,
- napotykając ścianę południową, wąż skręca na zachód,
- napotykając ścianę wschodnią, wąż skręca na południe.

Wąż nie powinien zatrzymywać się ani skręcać przy napotykanii na obiekty umieszczone na planszy - powinien przejść przez nie w sposób nienaruszający jego integralności.

2.4.2 Zmiana konfiguracji renderowania

Program umożliwia użytkownikowi zmianę widoku (kamery), modelu oświetlenia (dla cieniowania płaskiego oraz Gourauda) oraz sposobu cieniowania trójkątów.

Zmiana widoku odbywa się poprzez wciśnięcie klawisza . W efekcie, kamera będzie zmieniana na następną w ustalonej niżej kolejności. Spośród kamer do wyboru mamy:

- kamerę statyczną, umieszczoną w jednym punkcie i skierowaną stale w jednym kierunku,
- kamerę statyczną, umieszczoną w jednym punkcie, która zmienia kierunek patrzenia w zależności od położenia czoła węża,
- kamerę podążającą za wężem (tzw. kamerę zza pleców).

Do wyboru mamy także zmianę modelu oświetlenia pomiędzy:

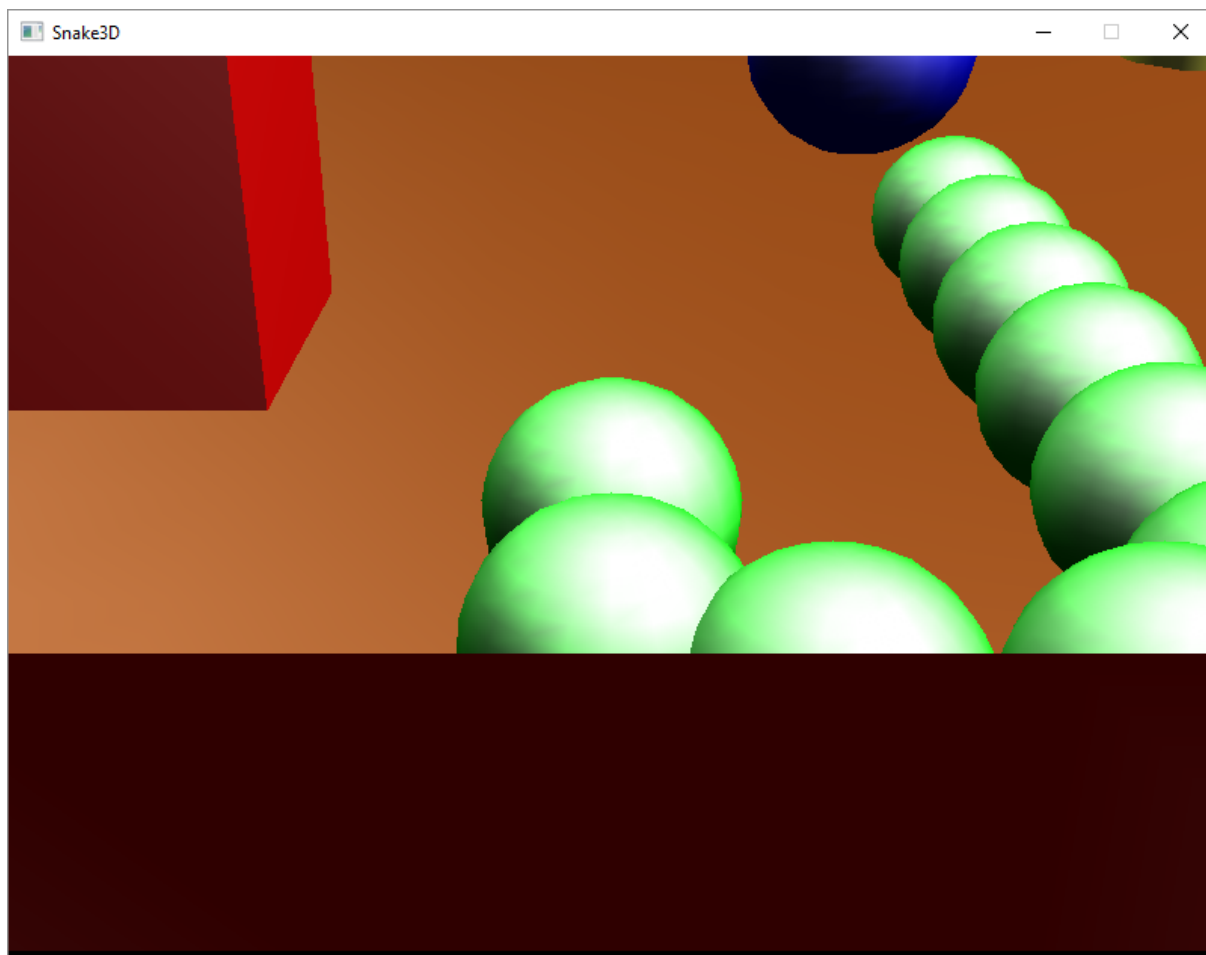
- modelem oświetleniowym Phong
- modelem oświetleniowym Blinn-Phong

Aby przełączać między obydwoma modelami, należy nacisnąć przycisk .

Możemy także zmienić sposób wypełniania trójkątów. Do tego celu służy klawisz , który będzie po kolei zmieniał sposób cieniowania. Do dyspozycji użytkownika są metody:

- cieniowania płaskiego
- cieniowania Gourauda
- cieniowania Phong

Należy tutaj nadmienić, że zmiana modelu oświetlenia w przypadku cieniowania Phong nie ma wymiernego efektu, ze względu na zdefiniowany jednoznacznie sposób wypełniania wierzchołków (tzn. niekorzystający z wyliczonych kolorów w wierzchołkach trójkąta).

Rysunek 9: Kamera zza pleców, z modelem Blinna-Phonga i cieniowaniem Gourauda

2.4.3 Dodatkowe informacje dla developerów

Okienko aplikacji nie posiada możliwości zmiany jego rozmiaru - jest ono ustalane w momencie kompilacji. Aby bezpośrednio zmienić rozmiar okna, należy w pliku `main.cpp` zmienić parametry konstruktora dla obiektu klasy `Application`.

Możliwa jest także zmiana wymiarów planszy, domyślnej jednostki odległości oraz "gładkości" rysowanych brył w momencie kompilacji. W tym celu należy zmienić odpowiednie parametry metody `OnInit` obiektu klasy `Application`. Domyślna jednostka odległości powinna jednak być liczbą całkowitą parzystą, aby wąż poprawnie zachowywał się w pobliżu granic planszy.

Domyślną długością węża jest 10 oraz na planszy znajdują się obiekty kostki, walca i kuli o szerokości dwa razy dłuższej niż promień segmentu węża. Dodatkowo, są one ustawione na przeciwdiagonali naszej planszy. Kolory poszczególnych komponentów są takie, jak zaprezentowano na umieszczonych zdjęciach. Dodano także dwa światła: punktowe nad sceną oraz kierunkowe.

Aby zmienić konfigurację sceny, należy użyć odpowiednich metod klas `Renderer` oraz `SceneCreator`, w sposób analogiczny do zaprezentowanego w konfiguracji domyślnej.

2.5 Raport odstępstw od specyfikacji wymagań

2.5.1 Zmiana biblioteki do obliczeń matematycznych

DOTYCZY	Architektura rozwiązania
ZMIANA	Zmiana użytej biblioteki do obliczeń matematycznych w grafice trójwymiarowej z armadillo na GLM
UZASADNIENIE	Biblioteka armadillo jest nastawiona głównie na użycie do obliczeń numerycznych oraz o szerszym spektrum zastosowań. Z kolei GLM jest biblioteką podobną do języka GLSL (języka używanego w pisaniu shaderów do OpenGL) oraz lżejszą od armadillo. Jej użycie pozwala na prostszą i bardziej intuicyjną implementację potoku renderowania 3D.

2.5.2 Opuszczenie użycia loadera plików *.obj

DOTYCZY	Architektura rozwiązania
ZMIANA	Rezygnacja z użycia loadera tinyobjloader służącego do ładowania plików modeli 3D Wavefront OBJ
UZASADNIENIE	Projekt w końcowej fazie korzysta jedynie z prostych modeli, złożonych z siatek geometrycznych reprezentujących proste bryły geometryczne (prostopadłościany, graniastosłupy, walce, kule). Wobec tego, użycie loadera do zewnętrznych modeli jest zbędne.

2.5.3 Odstępstwo od wydajności wyświetlania grafiki

DOTYCZY	Wymagania нефункциональные - wydajność
ZMIANA	Zaniedbanie wymagania dotyczącego prędkości wyświetlania grafiki w określonej liczbie klatek na sekundę
UZASADNIENIE	Głównym celem projektu jest produkcja potoku renderowania, wykonywanego na centralnej jednostce obliczeniowej. W tym przypadku, wydajność będzie mocno zależna od użytej architektury (prędkość taktowania procesora, użyta architektura procesora itp.). W tym przypadku, nie można jednoznacznie zagwarantować jednakowej wydajności na większości używanych sprzętów. Jednakże, na większości nowszych procesorów program będzie działał w miarę płynnie, z wydajnością zbliżoną do podanej w wymaganiach.

Literatura

- [1] Kotowski P., *Slajdy z wykładów z przedmiotu Grafika komputerowa 1*
- [2] Dokumentacja biblioteki SDL2 <https://wiki.libsdl.org/>
- [3] Dokumentacja biblioteki GLM <http://glm.g-truc.net/0.9.8/api/index.html>